

měřené, je dobré; *sobě fit lovka* zadek si připadá obratný (přísloví v textu citována česky) – 111 *Senekovi*: Pseudo-Seneca, tj. Martinus Dumiensis, De formula honestae vitae (O pravidle ctnostného života) IV, 8, s. 472 vyd. Haasova – 117 *Venceslaus*: středověká „slabičná“ etymologie latinského znění jména Václav – 119 *Aristoteles*: Pseudo-Aristoteles, De regimine principum – 128 *svěřena*: lat. rukopis končí slovem *con(cessa)*, závěrečná formule tu vypsána není; v překladě doplněna stejně jako u promluvy Jana z Mýta (v. zde na s. 86 v pozn.)

BETLÉMSKÁ KÁZÁNÍ

Celá Husova kazatelská činnost je prostoupena kritikou soudobé společnosti. Má dvě větve; jednu tvoří kázání určená kněžstvu, druhou pak proslovy k lidu. Když se Hus obracel k duchovenstvu na kněžských shromážděních (synodách), byl ve svých kritikách podporován i arcibiskupem, protože kritiku pronášel s vyloučením širší veřejnosti. Daleko větší význam mají kázání, jimiž působil v Betlémské kapli na lidové masy. Když i v těchto kázáních kritizoval církev a její služebníky, narazil na odpor, protože šlo o kritiku veřejnou.

Husových postil i jednotlivých kázání je zachováno množství téměř nepřehledné. Je na podiv, že jde vesměs o texty latinské. Vysvětlení je však poměrně snadné. Jsou to patrně většinou záznamy slyšených projevů, zapsané Husovými posluchači, kterým byla právě latina běžná jako literární jazyk. Ostatně sám Hus, i když kázal česky, psal si přípravy latinsky, protože měl po ruce latinské příručky a předlohy, a latinský zápis byl poměrně rychlý (latinské písmo mělo vypracovaný celý systém zkratek). Kázat z latinské předlohy česky nebo naopak české kázání tlumočit bezprostředně do latiny nebylo problémem v době, kdy veškeré vyšší vzdělání bylo jen latinské a vzdělanci ovládali latinu stejně dobře jako mateřský jazyk, a navíc se jim latinsky snáze psalo.

Názvem Betlémská kázání se označuje sbírka kázání proslovených v letech 1410-1411 v Betlémské kapli (kde však byla přednesena i značná část ostatních dochovaných Husových kázání). Je zapsána latinsky, třebaže nepochybně šlo o kázání přednesená česky. Přinášíme z ní tři ukázky. První dokládá, jak si Hus v kázáních dovedl všimnout otázek všedního života a řešit je; v této ukázce je třeba všimnout si mj. Husovy záliby v etymologizování (slovo „svatba“ vykládá ze spojení „svá dva“ – svoji dva). Další ukázky dokumentují Husovu kritičnost a útočnost.

(KÁZÁNÍ NA DRUHOU NEDĚLI PO ZJEVENÍ PÁNĚ)

Jan 2: „Stala se svatba v Káni Galilejské atd.“

Čas tohoto evangelia připadá na svátek Zjevení páně. Kristus totiž byl pokřtěn od sv. Jana po třiceti letech a třinácti dnech. A potom povolal učedníky, aby ho následovali, a odebral se na svatbu. Čte se to dnes proto, aby lidé nezabředali do světských záležitostí a nezapomínali rychle na svého Spasitele. Řád svaté matky církve ustavičně připomíná a zvěštuje skutky Spasitelovy: především jak se zrodil, jak byl obřezán, navštíven od králů, zde pak jak z milosrdenství proměnil vodu ve víno, aby pomohl v nedostatku svým chudým přátelům.

10 Evangelium hlásá především toto dvoje: nejprve dobrotu Kristovu,
patrnou z jeho způsobu života, a dále jeho božství, patrné z proměnění vody
ve víno. To nemůže nikdo vykonat sám od sebe, leč toliko bůh, nebo komu
to bylo dáno od boha, jako například svatým. Kromě toho se tu ukazuje
za prvé důstojnost manželství skrze přítomnost Ježíše Krista, jeho matky
15 a učedníků, s nimiž se svatby účastnil. Za druhé je patrna zbožná úcta
matčina z věty, kterou pronesla ke svému synovi: „Vína nemají.“ Za třetí
je patrné, že nedostatek při svatbě byl nahrazen z moci Kristovy. Za čtvrté
tím trojím byli Ježíšovi učedníci posíleni ve víře. Učme se tedy tomuto
čtverému od něho a věrme, že Kristus sám je pravý bůh a člověk.

20 Písmo praví: „Stala se svatba,“ to jest třetího dne po povolání učed-
níků. Prvního dne povolal Ondřeje, druhého dne Filipa a třetího dne šel
s nimi na svatbu.

„Svatba“, to jest hostina svatební – a proto se jí říká „svatba“. Tudíž
svadba znamená tolik jako *svá dva*: manželé mají totiž být mezi sebou spo-
25 jeni jako jeden člověk. A též je *svadba* tolik jako *sebe dbající*, protože si
zachovávají věrnost a jeden o druhého má mít péči. – Je třeba si uvědomit,
že manželství je manželské spojení muže a ženy mezi svéprávnými osobami,
zachovávající nerozlučné soužití, jak se praví ve čtvrté knize Sentencí,
v distinkci 27. Praví se muž a ženy, nikoli mužů a žen nebo žen a mužů,
30 poněvadž to by bylo cizoložství. Dále mezi svéprávnými, to jest svobod-
nými osobami, jež nejsou zavázány slibem ani bohu, ani žádnému člověku.
Ach, běda, jak mnozí hřeší proti této podmínce, kdo učiní slib bohu a pak
ho nedbají a nehodnou ženu pojmu. Dále nerozlučné, to jest nerozlučitelné,
soužití zachovávající, neboť je, jako lidi svobodné a svéprávné, již nikdo
35 nemůže rozdělit. Tak praví Kristus židům, kteří chtěli propouštět své
manželky, aby mohli s jinými smilnit, u Matouše v 19. kapitole: „Kdokoli
propustí svou manželku a jinou pojme, cizoloží. Proto, co bůh spojil, člověk
nerozlučuj!“ A namítne-li se: zmocněnec biskupův nebo biskup však přece-
rozvádí takové manžely – odpovídám, že mohou být rozvedeni, pokud se
40 týče obcování, nikoli však, pokud se týče svazku manželského, jenž je neroz-
lučitelný. Proto tedy, zaslíbí-li se některá žena nějakému muži a pak zruší
slib a zasnoubí se jinému a provdá se zaň, má podle božského práva vlastně
jít k prvnímu, poněvadž s tímhle druhým cizoložila. Tím spíše, zaslíbí-li
se která bohu a pak boha opustí a zasnoubí se někomu jinému. Bůh je sud! –
45 „Spojení“, totiž obojí vůle, neboť souhlas a tělesný styk dokonávají pod-
statu manželství, nedokonává však...

Dále je třeba dbát toho, že manželství bylo ustanoveno především pro
plod, a to ve stavu nevinnosti v ráji, za druhé jako lék po pádu. Neboť
kdyby nebyli Adam a Eva souhlasili s ďáblem, nebyli by měli žádný před-
50 poklad k hříchu ve svém manželském obcování – a tudíž by to nebyl hřích.
Ježto však zhřešili, proto přenesli na své potomky chtíč, *zápal a hnutí*.

Poněvadž pak onen chtíč po hříchu našich prarodičů působí v lidech sklon k chlípnosti, proto jako lék tohoto chtíče je od boha zřízeno předně manželství a jako takové je jeho věrní zachovávají. A tak první zřízení manželství se opíralo o příkázání v ráji, druhé pak o shovívavost, neboť teď se nám již nepřikazuje, abychom uzavírali manželství. V 1 Kor. 7 se praví: „Ale z příčiny smilstva každý manželku svou měj a každá měj muže svého,“ to jest smilstva, kterého se chce vyvarovat – a „totoť pravím podle dopuštění,“ nemůže-li kdo býti jako i já, to jest čistý. Kdo tedy vchází v manželství za prvé za účelem potomstva a za druhé, aby neupadl do smilstva, ten se správně zasnubuje. Pojme-li ji však proto, aby ukojil chtíč s tou, jejíž krása mu působí rozkoš, kdo jiný než dábel ho k tomu svedl, a nakonec ho jako sedm mužů Sáriných usmrtí nejenom tělesně, nýbrž i duševně. Rovněž, pojme-li mladík stařenu, nevešel v manželství, nýbrž ve smilstvo a v lakomství, sveden byv zvráceným pudem. Proto praví biskup lincolnský, že uzavřou-li dva manželství a není-li naděje na potomstvo, není to pravé manželství.

Vizme tedy, čím má manželství být a co má znamenat a jací mají být ti, kdož v ně chtějí vstoupit. Dále: kdo se již dorozumí s jednou ženou, že si ji vezme, a slíbí jí to, je to již vlastně manželství; vezme-li si jinou, vždy je to cizoložství, pokud je ta první živa.

Manželství však sluje svátost, srov. Efezským 5: „Svátost je to veliká, neboť je znamením spojení Krista s církví,“ to jest společenství všech, kteří mají být konečně spaseni. Kristus je spojen se společenstvím svatých a se svou nevěstou svatou církví duchovně láskou a tělesně stejnou přirozeností. Pro ni především vytrpěl trest přehořké smrti na kříži, dáváje tak příklad, aby i ono společenství ho tak milovalo a podstupovalo pro něj časnou smrt, především však aby se odřeklo hříchů. O Kristovi praví Apoštol Efezským 5: „Muži, milujte ženy své,“ to jest pro spásu, „jako i Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni.“

A proto souhlas znamená první manželské spojení. Je-li tudíž žena dána proti své vůli muži za manželku a chybí-li dobrá vůle té panny, pak to není vlastně manželství, není-li tu jejího svolení. Manželský souhlas v lásce znamená láskyplnou jednotu Krista s námi, neboť touto jednotou jsa s námi spojen, podstoupil pro nás smrt a zavazuje nás podobně, abychom byli hotovi pro něj trpět.

Tělesný styk v manželství pak znamená ještě další jednotu Krista s církví, a to člověčenstvím, jímž chtěl být s námi spojen skrze své vtělení. Proto sluje svátost znamení svaté věci. Neboť jako je Kristus nerozlučně spojen se svatou církví a zůstane s ní navěky, rovněž tak i žena provdaná za muže nemá se od něho odloučit až do smrti. Taková žena, jež žila zde na zemi dobře v manželství a pak ovdověla, přijde-li po smrti do království nebeského, bude se velmi, převelmi radovat se svým mužem z toho, že s ní

svatě zachoval stav manželský, pokud byl živ zde na světě. A na znamení
95 toho Kristus, ženich církve, nyní se od ní tělesně odloučil a pak se s ní bude
věčně radovat. Stav manželský je tudíž nejzávažnější, ale i nejnebezpeč-
nější, máme-li jej řádně zachovávat. Svatý Jeroným užívá přirovnání, že
panenství nebo panna takřka jako by po mostě přecházela přes řeku nebo
100 dokonce přes moře, vdova jako by se plavila na lodi, jež je poháněna poku-
šenými tělesných žádostí, kterých kdysi okusila, a o manželce praví ve svém
přirovnání, že se jakoby brodí přes moře tohoto světa až do nebes, neboť
vězí v hloubce a v nebezpečenství, *v nejistotě*.

Proto nechť si každý rozváží tyto tři stavy a rozmyslí si, který z nich
by si chtěl zvolit.

2 *na svátek Zjevení páně*: 6. ledna; v roce 1411, kdy Hus toto kázání v Betlémě
pronesl, připadla druhá neděle po Zjevení na 18. ledna – 24 *svadba*: české slovo v la-
tinském textu (též ř. 25); *svá dva* (duál): svoji dva; česky v latinském textu – 25
sebe dbající: česky v latinském textu – 28 *ve čtvrté knize Sentencií*: definici manželství
uvádí Hus z oblíbené učebnice Petra Lombarda (Sententiarum liber IV, PL 192,
910) – 32 *Ach*: česky v latinském textu – 46 *manželství, nedokonává však...*: věta
zůstala nedokončena – 51 *zápal a hnutie*: česky v latinském textu – 63 *sedm mužů*
Sáríných: o Sáře, dceři Raguelově v médských Ekbatanech, píše biblická kniha
Tobiášova (3, 8), že: „vdaná byla za sedm mužů, ale Asmodeus, zlé ďábelství, zbil-
lo je, dříve nežli se sešli s ní, jakž bývá s ženami“ – 65 *biskup lincolnský*: Robert
Grosseteste, biskup v Lincolnu (1235-1253) – 97 *Jeroným užívá přirovnání*: místo
nezjištěno – 102 *v nejistotě*: česky v latinském textu

(O ŠKODLIVOSTI OPILSTVÍ)

Sluší vědět, že opilství má svůj původ ve vůli a odtud se stává skutkem,
což lze říci o kterémkoli hříchu. Dále je si třeba všimnout, že nezřízenost má
dvě stránky: totiž nezřízené požívání jednak pokrmu, jednak nápoje. Totéž
platí o opaku: neboť střídmost (*středmý, skrovný*) znamená vystříhat se ne-
5 mírnosti v pití i v jídle. Výstrahou před první stránkou nestřídmosti jsou
slova „ne v hodování“. Někteří lidé totiž – takoví žrouti – jsou horší než
šelmy: neboť šelmy žerou jen podle potřeby své přirozenosti, dokud se jim
chce, ale člověk jí a pije i proti své přirozenosti.

Druhou stránku Písmo zapovídá, když praví „*ani v uopilství*“. Pijáctví
10 vězí ve vůli a *v skutku*, vzhledem k účinku. A takoví, nebudou-li konat
pokání, neobdrží království nebeského. Pijáctví je nezřízená touha po pití,
nikoli podle potřeby. Proto praví Tomáš (ve 2. knize, 2. kvest., 15), pije-li
člověk silný nápoj, neznaje přitom jeho síly, že ho totiž může zbavit rozumu
(jako např. kdybych chtěl pít romanii a nevěděl, že to je silný nápoj),
15 a jestliže by se opil, ten nehřeší smrtelně. Požívá-li však člověk nějaký
nápoj, znaje jeho sílu, ale nechce pít přes míru, nýbrž chce vždy zůstat na
střední cestě, pak hřeší lehce. Když však je si vědom, že ten nápoj je silný

a že rychle opijí, a přece pije úmyslně nad svou potřebu a zvolí raději propadnout opilství, než aby zůstal střízlivý, ten hřeší smrtelně. Tak především
20 hřeší ti, kdož nutí někoho pít přes míru *svatého dle Jana: Ej, na, pi, že vyleji duši z tebe jako sysla z dúpě*. Však hledí-li si kdo ctihodného hosta a *pobiezje jeho k pítí*, to není hřích.

Je však otázka, opijí-li jeden druhého, zdali hřeší smrtelně? Necht
přihlíží jeden každý přitom k úmyslu: dá-li totiž někdo chudému napít pro
25 boha a ten se opije, tu onen nehřeší. Ovšem, když někdo živi chudé, nemá jim dávat nezvyklé lahůdky, jako silný nápoj apod. Ví-li však kdo, že se druhý rychle opije, že je známý opilec, a přece ho nutí častým pobízením k pití *pobiezje jeho* a dává mu nalévat proto, aby onen jeho bližní se zpil, ten hřeší smrtelně. Někteří lidé trpí slabostí hlavy, jako např. ti, kdo se
30 mnoho namáhali při studiu nebo při některém jiném díle; jestliže by se jim stalo, že by se opili, pak to není smrtelný hřích, avšak *břicháčóm*, kteří ustavičně pijí, těm to je smrtelný hřích, ježto vynakládají všechnu péči na drahé jídlo a pití.

Pijáctví působí mnoho zlého. Především *bohu tě hyzdí*. Proto dí Lukáš
35 21: „*Pilni buďte*, aby snad nebyla srdce vaše obtížena obžerstvím a opilstvím a pečováním o tento život a náhle nezastihl vás ten den,“ *vidúce často-krát, anť opilec náhlú smrtí zdechne*. Za druhé, že plodí nesvornost, proto zde dodává apoštol „*hádky*“. Sirach 31: „Vino příliš pité vyvolává hněv a pády mnohé,“ rozvrací národy; a tak silný nápoj a také pivo rozvrací naše okolí.
40 Třetí jest, že chystá věčnou smrt, jak praví Izaiáš 5: „Běda vám, kteříž ráno vstávající chodíte po nápoji opojném,“ totiž že požití víno, vnikajíc do útroh, kalí mysl a tak vede k záhubě. Hubení lidé jsou totiž déle živi, než oni *břicháči, ješto sobě velikým a silným pitím vrtají břichy, anť jim sakrózy nalévá a traňky*. Augustin praví v Knize svatým pannám: „U obojího pohlaví všechno zlo tropí a hřichy páchá opilství,“ a jak praví Apoštol (1 Kor. 6), odpírá těm, kteří se mu oddávají, království nebeské. Opilství je sladký ďábel, sladký jed, který *umrtví*, příjemný hřích. Ten, kdo je opilství oddán, není mocen sám sebe; kdo mu propadá, netoliko propadá hřichu, nýbrž je samo ztělesnění hřichu. Kdokoli je náchylný k pití, nebo při hodech jiné
50 nutí, *dle svatého Jana zaklíná: Ej, zaklínám tě, aby pil, svatého dle Jana* – za sebe i za ně bude na soudě odsouzen. Podobně praví Ambrož: „Piják, když *požierá* víno, je sám vínem požírán, u boha *ohaven bývá*, bude *zhrzěn* anděly, posmíván od lidí, opuštěn ctnostmi, zničen ďábly a ode všech v prach zašlapán.“ Týž praví: „Piják ničí svou přirozenost, ztrácí milost, pozbývá
55 slávy, spěchá do věčného ztracení.“ Proto Galienus praví, že obžerství spíše zabíjí než meč. Podobně mluví i Seneka.

Kdo se má především vyhýbat pijáctví? Odpovídám: především kněží, vládci, starci, ženy, studenti (kteří se tak nazývají podle lat. *studeo* „učím se“, tj. podle píce v učení). U kněží je to samozřejmé, neboť mají *vládnúti*

- 60 *rozumem*, vystříhat se zhýralosti a ukazovat jiným dobrou cestu, jak je povinností všech kněží. Proto praví Apoštol (Tit. 1), že biskup nemá být pijan vína, a dále (2 Tim. 4), že jáhnové musí být střídmi. Proto stojí psáno, že kdyby byl biskup piják vína, má být sesazen a jáhen potrestán aneb sesazen z kněžství. O knížatech praví Sirach: „Nedávejte králům víno,“
- 65 neboť *mají rozumem vládnúti* a rozsuzovati mezi dobrem a zlem, dobro *velebiti* a zlo zavrhovati. – O starcích platí, že mají slabý rozum a rychleji se opíjejí. O ženách se praví (Sirach 26): „Veliký hněv vzbuzuje žena opilá,“ poněvadž ženy nemají takový rozum jako muži a víc touží po smilství, jak praví Filosof: „Jako látka touží po formě, tak i žena touží po muži.“ Aby
- 70 tudíž nebyla přitahována ještě více k smilství, má se žena vyhýbat pití. A dodává „*nezakryje své hanby*“. Proto Římané vůbec bránili ženám pít víno a drželi je v střízlivosti. – O studentech platí totéž: neboť mají býti pokorní, čistí, střídmi, jestliže chtějí, aby jejich rozum stál *upříemo*. Rozum má být broušen stále víc a více; jestliže se však člověk opíjí, rozum hyne. Vždyť se
- 75 pije také *svídnické*, jakož i lepší a silnější vína. A tak se v nich rozum zatemňuje, hyne a mizí.

4 *středmý, skrovný*: slova vytištěná zde a dále v ukázce kurzívou jsou uvedena v lat. textu česky – 12 *Tomáš*: Tomáš Akvinský, křesťanský myslitel z 13. stol., původce oficiální filosofie katolické církve; cit. Theol. summa II, 2, ot. 150,1 – 14 *romanii*: silné italské víno z kraje Romania (Romandiola), dnešní Romagna (mezi Bolognou, Ravennou a Ferrarou) – 20 *svatého dle Jana*: na paměť, na počest sv. Jana Evangelisty, který podle legendy vypil jed na vyzvání pohanského kněze v Efezu (známý obraz Rubensův); z tohoto spojení vznikl pak pijanský zvyk pít „ve jméno svatého Jana Dlijána“; *vylejí duši z tebe jako sysla z dúpě*: rovněž okřídlené rčení pijanské – 34 *bohu tě hyzdí* před bohem tě hanobí – 38 *Sirach*: židovská biblická kniha Jesus Sirach (zvaná řecky Ekklesiastikos = Církevní kniha) – 43 *vrtají provrtávají, navrtávají; sakrózy*: alkoholické nápoje z třtinového cukru, často silně kořeněné (likéry) – 44 *traňky*: silné lihoviny – 51 *Ambrož*: příliš obecný citát, přičítaný Ambrožovi, pod. jako dále odvolání na Seneku (ř. 56) a Aristotela (ř. 69), převzal Hus nejspíše z některé běžné středověké příručky – 52 *ohaven* zhanoben; *bude zhržěn anděly* andělům jím budou pohrdat – 55 *Galienus*: míněn Claudius Galenus (131-210 n. l.), proslulý řecký lékař, význačná autorita ve středověku – 64 *Sirach*: spr. Přísl. 31, 4 – 69 *Filosof*: Aristoteles – 73 *upříemo* zpříma, rovně – 75 *svídnické*: míněno tehdy proslulé silné pivo z města Svídnice ve Slezsku (dnešní polská Świdnica)

(PROTI PŘEPYCHU V ŠATSTVU A V ŮČESECH)

- V evangeliu se praví: „Kteríž se měkkým rouchem odívají.“ Ženy nechť poslechnou Apoštola. Neboť Pavel v 1. listě Timoteovi 2 dí: „Takž i ženy aby se oděvem slušným se stydlivostí a se střídmostí ozdobovaly, ne splétáním sobě vlasů neb zlatem aneb perlami aneb předrahým rouchem.“
- 5 A v 1. listě Petrově 3 je řečeno: „Kterýchžto ozdoba budiž ne ta zevnitřní, *chomáč vlasův* a províjení zlatem“ aneb vlasy zlatem ovinuté, *ana jako myšie*

10 *hniezdo vysadí. Také se zakazuje váš zpučný přepych, který především muži nyní na ženy vynakládají. Běda ženám, jež obnažují své vlasy, aby – nastrážila jako na lep, zali by koho přitrhla. Ženy se naučily a zvykly si, aby jim po narození každého syna koupil muž novou sukni a dal jim ušít nové šaty, a tak je ochuzují proto. A pak, když na ně dolehne nouze, běží do židů s velikou škodou: anof potom mykají do židuov sukněmi; sukně stane za třiceti kop a zastaví v desěti – a tak tu ti ochuzují.*

Výňatek z kázání na 3. neděli adventní 14. prosince 1410 navazuje na Mat. 11,8 – 6 *chomáč vlasov*: kurzívou tištěná slova jsou uvedena v lat. textu česky; *ana jako myšie hniezdo vysadí* vyčese si vlasy do výše jako myši hnízdo – 9 *jako na lep* jako vnadidlo; *zali by koho přitrhla* zdali by někoho přivábila – 11 *do židů*: do židovského města k vetešníkům – 12 *mykají... sukněmi* pospíchají se sukněmi; *stane* má cenu – 13 *v desěti* za deset (kop)

PROSLOV PŘI NASTOUPENÍ V ÚŘAD REKTORA

Husův vztah k universitě se ještě prohloubil, když r. 1404 začal přednášet jako bakalář teologie na teologické fakultě. Prošel postupně třemi stupni bakalářství a podle toho zpracovával nové přednášky (nejprve výklad tzv. kanonických epištol a pak výklad základní středověké učebnice teologie, Knih sentencí Petra Lombarda) a r. 1410 měl tu dosáhnout hodnosti nejvyšší, hodnosti mistra. V tom ho však zaskočily události politického rázu. Na universitě se rozpoutal zápas mezi reakční a pokrokovou stranou, který měl navenek formu sporů o učení anglického reformátora Jana Viklefa. Hus brzy stanul v čele pokrokové strany, k níž patřili vesměs čeští učitelé university, kteří však byli v menšině proti cizincům, protože universita byla založena pro čtyři „universitní“ národy, český, polský, saský a bavorský, při rozhodování rovnoprávně. Spor se dotkl i králových zájmů tím, že německé universitní národy jako universitní většina odmítaly královu snahu, aby universita obeslala církevní koncil v Pise, svolaný proti Václavovu odpůrci papeži Řehoři XII.; král si od koncilu a od volby nového papeže sliboval rozhodnou podporu svých nároků politických. Proto král využil pro sebe sporu mezi oběma stranami a změnil poměr mezi cizinci a Čechy na universitě Dekretem kutnohorským (18. ledna 1409) v tom smyslu, že při rozhodování dostali Češi hlasy tři a všichni cizinci dohromady jen hlas jeden. Po odchodu uražených cizinců z university a z Prahy byl Hus jako vůdce české strany 17. října 1409 zvolen rektorem university. Jeho latinský projev při nastoupení v úřad (20. října nebo v týdnu poté), opět skvěle stavěný po stránce formální, je prodchnut osobní skromností a úctou k vědění.

„Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených“ (Mat. 22).

5 Protože se praví v Eklesiastiku 11: „Uprostřed starších nepřidávej slova,“ proto se neodvažují prodlužovat před ctihodnými starci svou řeč, jednak proto, že váživají slova až do písmen, jednak že se v mnohomluvnosti vždycky skrývá hřích, dále proto, že dlouhá řeč působívá znechucení a žvatlavost obestírá rozum. Aby se však nezdálo, že svým mlčením přijímám